

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Frajmavrarska potrpnost.

Nasprotniki katoliške cerkve ji pri vsaki priliki očitajo njeno nestrpljivost, nasprotno pa hvalisajo potrpnost drugovercev in zlasti bratov framasonskih. Da je pa vse to le gola hinavščina, razvidno je iz prvega organa nemških frajmavrarjev „Die Bauhütte“ J. 1875, ki na strani 132 piše:

„V svojem prizadevanji po vesoljnem gospodovstvu našla je katoliška cerkev največe ovire pri nemškem narodu. Od tod boji nekdanjih nemških cesarjev, od tod cerkvena reformacija na Nemškem, od tod boji sedanjega časa. Novo nemško cesarstvo bi bilo lahko imelo mir, kajti katoliška cerkev hotela se je z njim porazumeti; pa vodje državi so sprevideli, da ta mir bi vničil cesarstvo, omiko in svobodo. Zato imamo boj med državo in cerkvijo, ki mu v zgodovini ni enakega. . . . Vsak katoličan na Nemškem se mora vprašati: Hočem li cerkvi bolj pokoren biti kakor državi? Se hočem li vstopiti na stran papežev, ali na stran domovinsko? Toda ni dovolj ti vprašanja postaviti in odgovoriti na nji le na tihem; treba se je odločiti, kakor se možem in rodoljubju spodobi. Pa žalibog, da večina ljudstva ni odločna zanašaje se, da bode zmagala država ali cerkev, ne da bi se posamezni vtikali v boj. pa ravno to največ pripomore, da se notranji boji domovine podaljujejo in mir državljanov zabranjuje. Se hoče li družba prostozidarska, ktere namen je pospeševati le dobro in blago, svobodo in resnico, postaviti na stran neodločnega ljudstva? Ne! Če hoče doseči svoj

namen, tega ne more storiti. . . . Mi smo strpljivi tudi proti verskoslaboumnim bratom. Ne morem pa vsled tega trditi, da naj se naša strpljivost raztegne do malomarnosti, do vne-marnosti, ki si celó pripravnost pri njih, ki želé biti sprejeti, brez preiskovanja za gotovo misli. Tako imenitna lastnost, kakoršna je ljubezen do domovine, se ne sme dokazovati iz sklepanja, ko bi bilo to še tako umoslovno, ampak iz dejanj in iz naravnostnega očitnega obnašanja. Nobenostranost prostomavtarstva v cerkvenih in državnih zadevah, ki se rada zveže v vne-marnost, mu je že veliko škode napravila. . . . Meni se dozdeva da je prostomavtarska strpljivost ob enem tudi vir udelavnosti, ki marljive može odvrtače od snidnic, kar jim gotovo ne more v čast biti.

Srčnost, več srčnosti, to zahtevajo mnogi prostomavtarji od društva, zlasti sedaj, ko se je vnela borba med državo in cerkvijo, ki ne dopušča posredovanja, ki bo tudi določila mejo tema največima človeškima družbama. . . . Pred vsem naj bi nemške snidnice sedaj kratko in določno povedale njim, ki hočejo biti sprejeti, brez kacega prikrivanja, kaj mislijo o prizadevanji katoličanov, da morajo prostomavtarji državne postave spoštovati, ko bi tudi duhovni ali druge nedržavne oblasti kaj drugega hotele. Nasvetujem tedaj to-le zavezno pismo:

„Jaz podpisani trdim s tem pri svoji vesti in pri svoji poštenosti, da jaz, katoličan, novih vatikanskih verskih ukov ne spoznam in jih ne bom spoznal, da velikoveč ustavoverne državne postave za pravne imam, ko bi tudi te ne bile všeč papežu, cerkvenim vikšim ali drugim duhovnom.“

Ta spis tako jasno priča, kaj frajmavrarji nameravajo, da ga pač ni treba obširneje pojasnovati. Prostozidarji sami pripoznajo, da so nepristranski le v mirnih časih, da tem laglje zakrivajo svoje slabe katoliški cerkvi in veri sovražne namene; v burnih časih pa od udov svojih tirjajo odločnost, da bi tem hitreje zatrli katoliško cerkev. Omenjeni spis pa je tudi v drugem pomenu silno važen. Liberalni listi kaj radi očitajo cerkvi katoliški, da je ona pričela boj z državo nemško, in da njena trmoglavost je kriva, da se cerkev in država ne morete porazumeti. Sedaj framasoni pripoznajo sami, da bi se bila nemška država lahko pomirila s cerkvijo, ker je bila cerkev k porazumljenji pripravljena. Slabi nasledki, ktere bo kulturna borba za narod nemški napravila, se tedaj ne bodo smeli očitati cerkvi, ampak državi, ki meni, da se boruje za kulturo in svobodo, pa le streže nestrpljivosti framasonski.

Nekoliko opazek gledé slovenskih časnikov in naših cenzurnih uradov.

Zadnja „Slovenčeva“ obravnava pred deželno sodnijo v Ljubljani, dasiravno sama na sebi ne posebno važna, je vendar mikavna in podučna za nas. Poročilo o nji smo že podali svojim bralcem, a dovoljeno naj nam bode, še nekoliko spregovoriti o nji. Vspeh njen je bil nam le na pol ugoden, na pol ne. Ali že ta vspeh je resnega pomisleka vreden, ker so ž njega razvidni nasledki strogega ravnanja državne policije in državnega pravdnštva zoper slovenske časnike.

službi, svečano prisegam: Tako mi velikega Boga stvarnika nebes in zemlje; tako mi štirih knjig; tako mi velikega našega preroka; tako mi štiri in dvajset tisuč prerokov; in tako mi moje sablje, kojo pašem.

Pisano d. 28. N. l. 868“ (28. maja 1466.)“

Ta „Athnama“ je izvor vseh vstalih povlastic in polahkanj, ktere so dali poslednji cari fratrom in ljudstvu bosanskemu; med tem pa se je morala pokazati vsakemu novemu muli in veziru.

V velikej šoli carigradskej dobi tisti, ki se najbolj uči in odlikuje, naslov mula ter mulaluk sarajevski v Bosni za dar. — Ta mulaluk sarajevski more on sam uživati, ali ga pa komu drugemu prodati, ter gotov denar v Carigradu prejemati.

Na mulaluk (okrožje) sarajevski spadajo kadiluci (sodnije): sarajevski, kreševski, fojniški, visočki, sjemiški itd. Sam je mula veliki kadija (sodnik) v Sarajevu, ter ima pravico po celem mulaluku postavljati in odstavljati kadije, proti njim prizive sprejemati itd., celó tako velika je njegova moč, da so večkrat sami veziri nesrečni postali, ker niso ž njim v sporazumljenji postopali.

Črtica iz bosanske povesti.

Po Viencu priredil J. Steklasa.

(Dalje in konec.)

Bil je pa takrat na glasu nek občespoštovan brat Angel Zvizdović iz Vrhbosne (sedanjega Blažuja), ki je videl, da kristjani nimajo od nikod pomoči ter želel obvarovati nesrečni narod pred okrutnim mrcvarenjem, in preostala mesta in vasi pred pokončanjem. Le ta brat stopi z nekoliko drugovi v glavni šotor pred cara, ki je bil na oštrogem polju, dve uri od Fojnice, ter mu dokaže (kakor neki letopisec piše), da na tak način ne bode nikdar pomiril Bošnjakov, nego naj odstrani vsako okrutnost, a Bošnjakom podeli popolno slobodo vere in državljanstva; ravno tako tudi onim, ki so pobegnili od straha na ptuje, ko bi se na poziv patrov vrnili v Bosno.

To se je caru jako dopalo, ter je zapovedal, da se naredi Zvizdoviću lep plašč nablesčen z malimi zvezdicami, da bode tako odgovarjal njegovemu prezimenu; dá ga ž njim zaogniti ter mu ga podari; ta plašč se še dandanes hrani v fojniškem samostanu ko svet ostanek iz tistih časov ter se rabi pri božjej

službi samo na velike praznike. — Zatem izdá car pismo „Athnama“ ali ugovor (kapitulacijo) in ker je malo poznata, naj sledi tukaj v slovenskem jeziku:

„Athnama“.

„To je pravi ugovor — kapitulacija — z velikim monarhom itd. itd.

Jaz, ki sem sultan Mehmed Kan, dajem na znanje vsem in vsakemu, kako se je pokazala moja velika milost proti fratrom, ki imajo te moje naredbe; jaz sem zapovedal, da jih nobeden ne sme vznemirovati, niti jim braniti, niti se mešati v njihove cerkve, nego naj bodo slobodni v mojem carstvu. Naj bodo slobodni in varni tudi oni, ki bi odšli ali pa pobegnili, kakor tudi oni, ki bi se vrnili; naj žive brez vsacega straha v mojem carstvu in njihovih cerkvah. Pa niti jaz, niti kdo od mojih ljudi v vsem mojem carstvu ne sme vznemirovati, mučiti ali zlostavljati njihovih ljudi — ljudstva — blagá — cerkev. In ako bi pripeljali kakšnega človeka iz ptujega v moje carstvo, naj jim bode slobodno, ker sem jih pomilostil s to svojo carsko naredbo

In da nobeden ne sme proti temu pismu delati, dokler bodo oni meni pokorni in v moji

Iz poročila v zadnjem listu o tej obravnavi je znano, da je bil namreč prvi spis, zaradi katerega je bil list zasežen in stavek zapečaten, po izreku iste sodnije — čeravno ne istega sodišča —, ki je v prvič zasego potrdila in članek kot za javni mir nevaren spoznala, po pritožbi vrednikovi zoper prvo objektivno razsodbo za nenevarnega spoznan. Ta razsodba je gotovo pravična, sodniki so po natančnem prevdarjanju in pretresovanju članka prišli do prepričanja, da ni tega v njem, kar so državna policija, državno pravdnništvo in objektivno sodeča deželna sodnija prvi hip v njem iskali in videli. Članek je tedaj popolnoma nenevaren in sme zdaj med svet.

Vse to je prav. Pravica je govorila in izrekla, da smo mi imeli vzrok pritožiti se, da naša misel: da se nam je krivica zgodila, ni bila kriva misel. Pa ne samo nam se je krivica godila, marveč tudi naročnikom našim, ki imajo pravico do naših člankov, ktere so plačali. Recimo, da bi bil „Slovenec“ št. 111. zasežen le zavoljo tega članka, bi bil že poldrugi mesec ležal pod sodnijskim pečatom — zavoljo članka, o katerem sama deželna sodnija spozna, da ni nevaren. Se vé, da bi mi list zdaj nazaj dobili, ali kaj pomaga to! Materijalna škoda nam ni povrnjena, če hočemo naročnike odškodovati, moramo to na svoje stroške storiti — vse to le zaradi tega, ker se je članek državni policiji in državnemu pravdnilstvu nevaren zdel. Z zaseženim listom, če ga čez poldrugi mesec nazaj dobimo, nam škoda ni povrnjena, ker je zastaran, nič drugega ko tiskan papir; druge odškodnine pa bi ne dobili.

Ravno to je, kar nas sili do resnega premišljevanja. Censurni uradi nam gledajo na prste kakor ljudem, kterim ni nič zaupati, in konfiskacij ni konca ne kraja. Da vse niso opravilene, to je pokazala ravno zadnja obravnava. Kdo pa zamore varovati, kdo je tu, da varuje slovenske časnike neopravičenih konfiskacij ali prav za prav takih, o kterih se pozneje skaže, da so bile neopravičene? Ta čuvaj je deželna sodnija. Dobro! Ali kaj pomaga po toči zvoniti, po požaru gasiti! Škoda se je že vselej zgodila, predno ima sodnija priliko razsoditi, ali se je zgodila po pravici ali po krivici. V postavi je sicer določba, da takrat, če sodnija — t. j. prva sodnija — zavrzé konfiskacijo, se ima škoda, ako se kako odškodovanje tirja, povrniti iz blagajnice za to

odločene; vendar pa je gotova resnica to, da dozdaj ni dobil noben slovenski list še odškodovanja in tudi ne vem, če bi ga dobil, ker je med ono določbo in pripoznanjem odškodnine preveč drugih paragrafov, s kterimi se dá pritožba gledé na to in to odbiti.

Da je censurni urad večkrat prenel pri konfisciranju, to je zdaj sama deželna sodnija pripoznala. Vendar pa ima prej ko slej neomejeno pravico zasegati liste in s tem delati škodo izdajateljem in naročnikom. To — to je, kar nas skrbi, ker so listi brez vsega varstva pred prenelim ali prestrastnim ravnanjem policije in državnega pravdnništva. Treba kakega nadzorstva, kake kontrole, ki bi tema uradoma na prste gledala, treba, da sta ta dva urada odgovorna za škodo, ki bi jo listom v preneli neopravičeno storila, kakor so tudi listi s kavcijo odgovorni za svoje zadržanje. Formalno je pač tako nadzorstvo deželna sodnija sama, ki ima brz po tem, ko je list že pograbljen, tedaj v rokah policije, razsoditi, je li konfiskacija opravičena ali ne. Da pa to ni zadosti, to je pokazala zadnja obravnava, kajti vse one članke, zaradi kterih sta bila „Slovenec“ in „Narod“ zasežena, je sodišče, ki je imelo potrditi ali ovreči zasežbo, toraj policiji in državnemu pravdnilstvu pritrditi ali ne pritrditi, za nevarne spoznalo. Drugo sodišče je bilo druge misli in je nekaj teh člankov za nedolžne spoznalo. Prav! Ali med tem visi izdajatelj in odgovorni vrednik v zraku, kar gotovo ni prijetno, in če ga slednjič spuste na zemljo nazaj, ali je s tem vse popravljeno, poravnano? Gotovo ne! V neprijetnem stanu je bil, list je škodo trpel — ne po svoji krivdi, ampak po krivdi censurnih uradov. Tedaj je trpel po nedolžnem, a vendar odškodovanja za-nj ni!

Gledé takih razmer bi bilo pač silno treba kake preuredbe. V državnem zboru se kuje toliko manj ali celo nepotrebnih postav, le za časnikarstvo in za naročnike časnikov, kterih je v državi gotovo ogromno število, se nič ne zgodi. Zato bi bilo želeti, da bi naši vrli poslanci in sploh poslanci konservativne stranke, ktere časniki pri takih razmerah največ trpe, sprožili v državnem zboru to reč. Če kaj dosežejo ali ne, vsaj svet naj zve, kako se godi pri nas.

Ljubibratić pa Kosta Gruić.

Skoro vsi listi objavljajo pismo, s kterim se vstajniški vojvoda Ljubibratić odpoveduje zvezi, z bivšim svojim adjutantom Konstantinom Gruićem, ki je zlorabil zaupanje svojega gospoda. Kakor piše poročevalec praške „Politike“, bil je najpoglavitejši posel Gruićev razne podpiralne odbore dalmatinske slepariti za denar. V Beligradu so Gruića, ki se je po krivem štelil za odvetnika, doktora prava in sorodnika Ljubibratićevega, dobro poznali in niso do vstanka imeli pravega zaupanja, ko so zvedeli, da glasoviti Gruić biva med vstajniki. Pa Gruić bil je zviti in je Ljubibratića tako preslepil, da mu je dal nekako pooblastilo, s kterim je slepil razne odbore in goljufal svojega gospoda. Sklicevaje se na pooblastilo staršine Maše Vrbičice opeharil je kotorski odbor za 200 gld., novigradski pa za 50 gld., češ, da Ljubibratić potrebuje denar; pa Ljubibratiću je izročil le 50 gld., 200 gld. pa se je prijeló žepa Gruićevega.

Še večje sleparstvo učinil je nedavno. Pravil je, da tam nekje na Laškem je več topov in pušk na prodaj, ktere bi se prav po ceni kupile, in se je Ljubibratiću ponudil, da hoče v Zadru nabrati potreben denar, potem pa iti po omenjeno orožje. Ljubibratić je tudi sedaj še zaupal Gruiću, ki je nemudoma odšel v Zader, kjer je zahteval več tisuč goldinarjev za orožje, 600 gold. pa za svoje popotovanje. K sreči je Ljubibratić o pravem času zvedel, da hoče Gruić le slepariti, in je telegrafično naročil v Zadru, da naj mu ne dajo denarjev, ampak da naj mu še vzamejo pismo njegovo pooblastilo. Gruić se ni več povrnil v Hercegovino, ampak je najbrže odšel v Beligrad. Za podpiralne odbore dalmatinske pa je to dober nauk biti previdnim in ne vsakemu človeku verjeti, ker je razun Gruića še mnogo drugih postopačev, ki jih utegnejo voditi za nos in s sleparstvom polniti svoje žepe. Prav pa je, da je reč prišla na dan in se objavila, ker prikrivanje in lažnjiva poročila vstanku ne koristijo, marveč mu še škodujejo, ker mu odvrtačajo simpatije, ki jih zdaj še skoro vsi za vstajnike imajo. Nihče tedaj ne bo za zelo vzel, da vstajniški vodja Ljubibratić naprosi novinarstvo po tržaškem „Cittadinu“, naj razglasi, da je s Kostom Gruićem pretrgal vsako zvezo, ker se ni povrnil na klic Ljubi-

Na dan odredjen po muli morali so priti v Sarajevo trije gvardijani iz treh bosanskih samostanov: fojniškega, sutjeskega in kreševskega. Pa ker morajo v Bosni fratri zunaj samostana hoditi v narodnej obleki, morajo oni za zdaj obleči svojo praznično obleko in v njej stopiti pred mulo v znak svoje slobode. To je: habit fraterski in velika kapa. Ta kapa je bila čisto smešna; ona je iz črne kože, dolga čez tri pedi, skoz votla in brez zgornjega pokrova, pa ko jo je človek nataknil, stala je in bila čisto kakor cev.

Na znak mulin so stopili gvardijani v sobo, kjer je on sedel s podvitimi nogami. — Prvi je šel gvardijan fojniški, noseč sabo pod levo roko „Athnamo“, ki je malo gledala iz zavitka, v kterem se je hranila; za njim je šel gvardijan sutjeski, noseč v levej roki k srcu pritisnjeno veliko voščeno svečo; a za njim kreševski, noseč ravno tako nekoliko zlatega peska, stolčene zlate rude, s kterim običavajo posipati pisma, da se prej posuše.

Mula, zagledavši „Athnamo“, je skočil na noge, vzel jo s svojo roko iz zavitka, pregledal točno ter jo pritisnivši na usta in na čelo v znamenje spoštovanja in svoje pokornosti

proti carskej naredbi zopet zvil in v poprejšnji zavitek s svojo roko stisnil.

Zdaj mu gvardijani čestitajo prihod, podarijo svečo, pesek in druge darove, izmed kterih je vreden spomena oven. Gvardijani so morali v celem okrožju najti najboljšega ovna, zaklati ga, odreti in očistiti, pa da mu veliki rogovi ostanejo na glavi. Na rogove so morali dati pozlačeno jabelko od lesa, in včasi tudi malo ogledalo na čelo. Tako pripravljenega ovna del je sluga za vrat tako, da je prve noge držal z desno roko, a zadnje z levo na svojih prsih, ostalo telo pa mu je bilo ovito okoli vrata. — Ko so gvardijani poklonili svoje darove, stopi tudi sluga na vrata s svojim ovnom; mula ga pogleda, a sluga mu obrne pleča, da vidi od zadej, kakšen je oven, potem se spet k muli obrne; ta mu dá znak, a sluga predá ovna mulinim slugam, ki že tukaj čakajo.

Zdaj je velel mula, da naj gvardijani sedejo, ali oni so morali klečati in si noge podviti; dal jim je potem črno kavo, a potem jih odpustil, resnobno jih opominjeval na zahvalnost in vernost proti caru. Oni so mu poljubili obleko in se priporočevali njegovej dobroti; potem so se nazaj pomaknili, do zemlje pri-

klonili in iz sobe izšli. — Zdaj so morali pa še sluga muline z denarji nadariti, potem so mogli slobodno oditi vsak v svoj samostan.

Vsi ti obredi so bili držani tudi pri obiskovanju vezirovem, samo da se njemu ni oven nosil, nego mesto njega je moral vsak gvardijan plačati v denarju svoto, ktero je on odredil. Ta davek se je imenoval po turški „džulus“. — Tudi so morali dajati denarje prvim vezirovim činovnikom kot čehaju, tevtedaru, kavozbaši itd. — Vezir jim je potem dal pismo priznanico, s ktero pripozna njihov prihod in carsko pomiloščenje, a zapoveduje svojim činovnikom, da spoštujejo carsko naredbo. Večkrat so veziri to priznanico pridrževali, samo da dobé več denarja. — Nazadnje je zapovedal vezir, da se vsak gvardijan ogrne z novim plaščem, ktere je dal on za-nje skrojiti in ktere so morali oni drago plačati, in potem jih je po turških običajih odpustil. — Oni so morali zdaj stopiti med sluga vezirove in jih obilno obdariti. — Zadnjikrat so bili tukaj gvardijani ogrnjeni s plaščem od Tahir-paše l. 1847. Bog daj, da bi sedanji vstane rešil krščanstvo vsacega davka okrutnim Turkom, in da bi jim zasijala rešilna zvezda.

bratičev, ki mu je očital samovoljno postopanje, ter odsihdob ni več v nobeni zvezi, bodi z ustajo, bodi z vodniki ustaje. Vse tedaj, kar bode počel Gruić in se tiče ustaje, bode zgoli zloraba.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. novembra.

Avstrijske dežele.

Ministerska harmonična celota se bo vendar le razkrojila. „Gaz. Nar.“ namreč naznanja, da Ziemialkowski postane predsednik ali podpredsednik upravne sodnije, Vodzicki ali Dunajevski pa namesto njega minister poljski.

Državni zbor je sprejel žandarmerijsko postavbo v drugem branji. Ker se pa en paragraf ne vjema s sklepom gosposke zbornice, se vrne postavni načrt še enkrat v to nazaj.

V budgetnem odseku je baron Kellersperg povdarjal potrebo varčnosti; čudno je, je rekel, da se v kljub povikšanim plačam vradnikov v proračun še vedno stavljajo nagrade. Tudi pri potrebščinah za kancelije in pavšalih dá se nekaj prihraniti, in zlasti naj se pri novih stavbah previdno ravna. **Dunajevski** je tožil o pomanjkanju sodnikov v Galiciji, kakor tudi o tem, da so sodnije v slabih krajih. **Dr. Glaser** je odgovoril, da služb ne manjka, pač pa sodnijske mladine. Za novo poslopje ministerstva prava nasvetoval je poročevalec, da naj se namesto 500.000 gld., ktere zahteva vlada, dovoli le 250.000 gld. Minister **Glaser** je odgovoril, da se poslopje že zida; **Dumba** je na to nasvetoval, da naj se dovoli 400.000 gld., kar se je tudi sprejelo, ker je minister trdil, da se ne dá pri tej reči nič prihraniti, ker je pogodba, da se poslopje sozida za 1.170.000 gld., že sklenjena. 7. t. m. prišla je v budgetnem odseku v razgovor prošnja okrajnih sodnikov za povikšanje plače. **Dr. Demel** je v smislu vladinega predloga poročal, da se na okrajne sodnike jemlje ozir, ker se večidel imenujejo za deželne sodnike, ker se bodo okrajne sodnije delile in ker se jim dajejo naslovi svetovalcev, kar zlasti koristi njihovim vdovam in sirotam, katerim se pokojnina po značaju in po naslovu njihovih mož in očetov odmerja, dasi sami niso imeli večje plače. Pri stroških za državni zbor nasvetojuje Kuranda izbrisati 1440 gld. za pošto v deželni hiši, kjer zboruje gosposka zbornica, ker tamošnja pošta ni začasna in samo za gosposko zbornico, ampak stalna in mora tedaj kupčijsko ministerstvo za njo skrbeti. Stroški za vradne časnike znašajo 420.000 gld., dohodki pa 431.200 goldinarjev.

8. nov. je budgetni odsek obravnaval stroške za upravno sodnijo; vlada je zahtevala 250.000 gld.; ker se je pa to poslanecem zdelo preveč, se o tej reči še ni nič določilo. Pri posvetovanju o koleku je **dr. Giskra** opomnil v lanskem zboru stavljenе resolucije, da naj se časnikarski kolek vsaj za polovico zniža, pa denarni minister je odgovoril, da ni še v stanu sprejeti in staviti tega predloga. Pri penzijskem zakladu je denarni minister opomnil, da bode vlada stavila predlog o vravnanju pokojnin za vdove vradnikov.

Glede kupčijsko-političnega vprašanja so se trije vstavoverni klubi zedinili o neki interpelaciji, v kateri hočejo vlado vprašati, hoče li odpovedati kupčijske zveze, ki letos in prihodnje leto potečejo, kako hoče za naprej vravnati colnino, in kaj hoče vlada storiti, da odpravi nezgode, ki so se pri colnin-

skih naredbah pokazale? Ta interpelacija je velika nezaupnica za ministerstvo, ki bi moralo vsled nje po konstitucionalnih načelih odstopiti. Pa ministerstvo je enkrat že pokazalo, da se za nezaupnice državnega zbora dosti ne briga.

Celovski mestni zbor prosi državni zbor, da bi tudi za naprej nova poslopja skoz 24 let bila davkov prosta. Tudi se je osnoval nov tržni red za glavno mesto koroško.

Ogerskema zbornicama je minister-ski predsednik Tisza predstavil novo ministerstvo in razvil svoj program. Zlasti je omenjal colnih obravnav in bankino vprašanje, ki je bolj gospodarsko nego politično.

Sibijski okrajni zastop je 4. t. m. sklenil do cesarja in do ministerstva poslati deputacijo, ki se bode potegnila za pravice deželnega zakonika in za lastni občinski red. Tudi iz drugih krajev sedmograških Saksoncev se ji bodo pridružile deputacije, da rešijo deželo pomadjarjenja.

V **hrvatskem** saboru zahtevala sta **dr. Mikanec** in **Popović**, da naj se banu zbrise 4000 gld. opravilne priklade, 10.000 dispozicijskega zaklada pa naj se obrne za pribegle Bošnjake in Hercegovince. **Mikanec** je tudi grajal, da ban ni prišel k seji. Oba predloga sta bila zavržena. 6. t. m. bila je končana posebna razprava o deželnem budgetu, ki se je sprejel po odborovih nasvetih.

V seji 6. nov. je nasvetoval župnik **Lehpamer**, da naj se zbrise gledišna podpora, **Popović** pa, da naj se zbrise pokojnina gubernijskih vradnikov reških in da naj se stroški za žandarje stavijo med izvanredne izdatke. **Mikanec** je zahteval, da naj se osnuje deželna brambina straža ter je protestoval zoper to, da se žandarmerija podstavi ogerskemu ministru, ki bi utegnilo hrvatske brambovce komandirati proti Hrvatom. Vsi od nasprotovalne stranke stavljeni predlogi so bili zavrženi in budgetna razprava sklenjena.

7. nov. sta ban **Mažuranič** pa **Živković** odgovarjala na nektare interpelacije; **Mikanec** je vprašal, če misli ban predložiti načrt o porotnih sodnijah v pravadah kazenskih. Budgetni načrt se sprejme v 3. branji. Predlog **Subotičev**, da naj se preiskujejo zadeve narodnega gledišča, se po daljni razpravi sprejme. 8. t. m. se potrdijo volitve **Rogulića**, **Parcetića** pa virilistov **Inkeya** in **Bubanovića**, potem pa se zborovanje za neodločen čas preloži.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča se čuje, da **Ljubobratič** je bil pred nekimi dnevi v Cetinju, kjer se je posvetoval o daljnih operacijah in pa o začasni vladi, ktero hočejo ustajniki v Bosni in Hercegovini osnovati. V krajini so te dni imeli ljudski shod, ki je sklenil poklicati vojvode ustajniške in priporočiti jim, da naj čez zimo nikar ne mirujejo. V ta namen pa potrebujejo 1000 opank in ravno toliko zimske obleke, odej in usnjatih torbic za streljivo. Če tega ne dobé, bi ne mogli prenašati mraza. Zato srbski listi priporočajo rojakom svojim, da naj jim omenjene reči pre-skrbe. Ustajniki v Hercegovini so iz Črnogore dobili 1000 novih pušk in zimske obleke. Če se sme turškim poročilom verjeti, znaša vojska turška v deželah, kjer ustanek razsaja, že kakih 120.000 mož. — Avstrijski konzul se je pri vladi turški bridko pritožil, da so se umorili nektari kristijani, ki so bili pribežali v Dalmacijo. Pa državniki turški so neki odgovorili, da naj se kristijani, ki v Hercegovini ne morejo biti, preselijo drugam, in da bodo po-

tem Čerkese poslali v deželo. Za Avstrijo bi bila to slaba zamena, ker bi morala na meji dalmatinski imeti vedno oddelek vojakov, da bi krotili tatinsko druhal čerkesko, ki bi sicer Dalmatincev ne pustila primiru. „Nord“ se telegrafuje, da med Turki hudo vre, in da hočejo pomoriti vse kristijane v Mostaru in po drugih mestih.

Med hercegovinskimi ustajniki se razširja neka boje od njihovih vodjev sestavljena brošurica o pritožbah in najpoglavitejših vzrokih vstanka, ktera h koncu pravi: 1. Kristijani hočejo raje umreti kakor pa še dalje trpeti to zatiranje; nihče naj jim tedaj ne brani z mečem priboriti si svobode; 2. prosijo kako krščansko vlado, da bi jim odkazala kak kotiček, kjer bi se naselili zapustivši deželo, na ktero prokletstvo dežuje; 3. Bosna in Hercegovina naj se zedinite v samostalno državo, ktera bi sultanu plačevala leten davek in ki bi jo vladal kak vnani krščanski princ; 4. vojna kake sosedne države naj zasede glavna mesta obeh dežel, dokler bi bila reč vravnana, ravnopravnost Turkov in kristijanov dognana in dano poročstvo, da nihče hudo in samovoljno ne bo napadal življenja, časti in imetja kristijanov.

Srbski vradni list naznanja, da je ogerska vlada zaukazala, da morajo vsi, ki iz Srbije potujejo na Oggersko, imeti popotne liste.

Zarad srbske Matice podala se bo deputacija iz Novega sada v Budapešto, ter prosila, da naj se Srbska Matica pusti pod sedanjim oskrbništvom v Novemgradu. „Ellönör“ upa, da deputacija ne bo nič opravila in da se minister v obojem sklepu ne bo dal omajati. To tudi Srbi sami dobro vedo, in menda to le zarad tega storé, da jim zgodovina ne bo mogla očitati, kakor da bi bili kaj opustili, kar bi bilo zamoglo Matico srbsko rešiti.

Za turškega ministra vnanih zadev je imenovan **Rašid-paša**, dozda poročnik na Dunaju. **Rašid paša** je po rodu Macedonec in 45 let star. Njegova rodbina je slavna in ena najveljavnejših. Njegov oče **Hasan-Haidar paša** je imel imenitno službo na dvoru **Mehmed-Alijevem** v Kairu, kjer se je **Rašid paša** rodil. Izobrazil se je v Parizu in je komaj 19 let star postal že vladni svetovalec v Egiptu. L. 1851 preselil se je v Carigrad, kjer je prišel v uradnijo prestavljjevalec. Leto potem postal je kot paša II. vrste guverner v Skadru, Beligradu in Tulči. Pozneje je skoz 5 let vspešno uradoval v Siriji. Pod **Mahmudom** pašo prestavljen je bil v Bosno; pa še preden je tje odšel, se je **Mahmud paša** moral umakniti **Midhadu**, in **Rašid paša** je bil imenovan za ministra javnih stavb. L. 1873 je namesto **Halila** paše oskrboval vnanje ministerstvo, ktero se mu je sedaj zopet izročilo. **Rašid paša** ima bister um, temeljito znanje in veliko skušnje. Za poslanca na Dunaj pride namesto njega neki **Aarifi paša**, ki je že l. 1872 in 1873 kot naslednik **Halilov** in prednik **Kabulija** paše to službo opravljal. Za velikega vezirja priporoča „Pol. Corr.“ **Rušdia** pašo.

Grško ministerstvo, ki je komaj začelo životariti, se že maje. — Ruski listi so poročali, da Grki žele podpirati vstanek Hercegovinski, kar pa „Pol. Corr.“ zanikuje.

V Švici so pri volitvah za narodni svet liberalci letos propadli tudi v Tešinskem in Št. Galskem kantonu.

V Badenu so pri volitvah za deželni zbor katoličani pridobili 3 poslance in bodo imeli sedaj vsega skupaj 13 poslancev.

Laški radikalci so 3. t. m. v Mentani obhajali spomin pred 8 letmi od Garibalda tam zgubljene bitve. To so res čudni ljudje, ki obhajajo spomin na zgubljene bitve, pa menda hočejo s tem podražiti le deležnike katoliških procesij pa romarje. — Rimski mestni svet noče privoliti podpore za Apolonovo gledališče, češ, da dohodki njegovi tega ne pripuščajo. Pod vlado papeževo mestu ni bilo plačevati ničesa in podpora vladina bila je silno majhna. Kje je tedaj tolikanj hvalisani napredek?

Za pruskega poročnika pri vladi ruski je neki odločen dosedanji poročnik dunajski, general Schweinitz. Ta prememba je v sedanjem času jako pomenljiva. Ruski uradni listi so povdarjali, da koristi slovanske morajo biti naravna vez med Rusijo in Avstrijo in cilj in konec njune politike na iztoku. Da bi to porazumljenje zabranila, imenovala je Pruska tistega svojih diplomatov za poročnika v Petrogradu, ki najbolje pozná zadeve jugoslovanske. Zdatna podpora, piše „Vat.“, tega za nas silno nevarnega prizadevanja pruskega so naš vnanji minister pa nameni, ki se mu sploh podtikujejo. Močno bi bilo tedaj želeli, da bi se generalu Schweinitzu ta podpora o pravem času odtegnila.

Na Španjskem se kralju Alfonsu čedalje trje godi, in še liberalni listi pripoznavajo, da se ne bo mogel obdržati na kraljevem prestolu. Narod španjski do njega nima nobenega spoštovanja in nekteri listi celo poročajo, da je nedavno neki stotnik nanj celo ustrelil, kar pa ni kaj verjetno. Še mati njegova menda dosti zanj ne mara in hoče stopiti na stran Don Karlosovo, ker ji ministri njenega sina branijo priti na Španjsko. Karlismom je sicer vse eno, kaj počne bivša kraljica Izabela, a za Alfonsa je pomenljivo, da mu celo mati njegova hoče obrniti hrbet. Nasprotno pa Don Karlos čedalje bolj napreduje in vojna njegova, ktere poveljstvo je sedaj prevzel sam, začela se je pomikati proti jugu. General Queda bil je v tako vgodnem kraju, da bi se bil zamogel brez velikega truda ustaviti Karlismom, pa ker je vojaštvo njegovo silno oslabiljeno, moral se je umakniti v Mirando do Ebro. Tudi San Sebastian se še dalje (bombardira). Razun tega preté vladi sitnosti na otoka kubanskem, kjer hočejo Amerikanci potegniti se za tamošnje ustajnike in že delajo nekake priprave za vojsko. Tudi bo imela s Francosko vlado opraviti. Na otoku kubanskem je bil namreč neki Francoz umorjen; nekega drugega so Alfonsisti siloma pregnali iz Verge ter iz hiše njegove naredili nekako trdnjavo, ne da bi ga bili za to odškodovali, in še enega so pri Bilbau ustrelili, ker je sprehajaje se pred mestom vojake prosil, da bi ga bili vzeli na voz. Francoski listi od svoje vlade tirjajo, da se mora za državljane svoje krepko potegniti in od vlade Alfonsove tirjati zadostenje.

Na Ruskem hočejo po vsaki ceni zatreti katoličane. Meseca oktobra je imela biti v Varšavi poroka hčere mestnega oskrbnika Lapozynskega. Svatje so bili že v katoliški cerkvi in ravno je hotel duhovnik poročati, kar pride neki človek, poslan od razkolniškega konzistorija s pismom, v katerem se katoliškemu duhovnu poroka prepove, češ, da nevestin oče je sicer zedinjenec, a ker se je grško-zedinjena cerkev prostovoljno združila s pravoverno, mora se rimsko-katoliška nevesta poročiti v cerkvi razkolniški. — Enak zgled ruske nestrpljivosti poroča se „Gaz. Nar.“ iz Konstantinovega. Ruski vradniki so v enomer nadlegovali grofa Aleksandroviča, da bi se po-

ročil, ker ga je krstil zedinjeni duhoven, ko rimsko katoliškega ni bilo doma. Da bi se znebil nadležnežev, šel je grof v Petrograd in se je pred carom zarad te sile pritožil. Car pa mu je neki odgovoril: „Če jaz spoznavam vero razkolniško, zakaj bi je pa grof ne sprejel!“ Grof si sedaj prizadeva, da bi prodal vsa svoja posestva in preselil se v vnanje dežele, kjer mu ne bode treba zarad vere svoje preganjanja trpeti. Istina je tudi, da se je s katoliško cerkvijo zedinjenim vradnikom žugalo, da zgube službo, če se „prostovoljno“ ne povrnejo k staroverski cerkvi; istina je, da je katoliškim duhovnom ostro prepovedano zedinjencem deliti sv. zakramente; istina je, da poljski listi na Ruskem ne smejo pisati o zadevah zedinjene cerkve.

Izvirni dopisi.

Iz Žirov, 8. novembra. Lasje človeku vstajajo, ko bere po časnikih strahovita hudodelstva, ki se dandanes tako pogosto godijo po svetu; o taki grozovitosti pa se menda redko sliši, kakoršna se je v noči od 3. do 4. dne t. m. pri nas zgodila.

V Zabrežniku, eno uro od farne cerkve, sta prebivala mož in žena v mlinu, ki stoji v grapi na samem, da se do soseda ne more zaklicati. Bila sta pobožna, delavna in varčna, zato sta imela denar. V sobi pod streho sta imela gostjo z okoli 18 let starim sinom in hčerjo. 3. dne t. m. se je v obližju obhajala ženitnina, ktere so se vdeležili večidel vsi sosede. Proti večeru pride v ta mlin kosmat in slabo oblečen „plašur“ in prosi gospodinjo, da bi tukaj prenočil. Žena se ga brani in mu veli dalje, plašur pa se izgovarja, da mu je kraj neznan, in ne more po noči naprej. Žena se ga usmili in mu reče ostati; za večerjo mu dá mleka. Okoli 9. ure se spravijo spat. — Žena se vleže na posteljo, mož se spravi na peč, plašur pa se vleže poleg peči. Ko mož in žena zaspita, plašur tiho vstane, sune moža z nožem v trebuh in za vrat, potem skoči nad ženo in jej zasadi nož v desno stran vratu. Mož, ki je bil hudo ranjen, pa ne mrtev, skoči raz peči v plašurja in se nekaj časa bojujeta. Med tem pa žena zleze iz hiše, da bi poklicala gostijnega fanta, ki je malo prej odšel na ženitnino (šeškat). Zaklana žena kliče pred hišo: Janez! — Janez! a potem ni bilo več glasu. Gostja, ki je slišala njen glas, pride iz svoje sobice in najde ženo v krvi ležati; potem jo vzdigne in na svojo posteljo nese. Le enkrat se žena še obrne in — umrje. Ko plašur čuti, da je žena šla iz hiše, — ali pa jo je slišal klicati — popusti nož in ruto, v kateri je imel dva kosa kruha in nekaj suhih hrušek in zbeži — odnesel ni nič! Da je pa hotel denar pobrati, je gotovo, ker je storil toliko hudodelstvo, umoriti ju je hotel in potem pa denar pobrati. Grozovitno klanje! Vse ude mi je prešinil strah in groza, ko sem bil drugi dan v hiši; zdelo se mi je, da sem v mesnici. V hiši in zunaj hiše vse krvavo, žena mrtva, mož zaboden v trebuh, ranjen za vratom, ves v krvi! Pripovedujejo, da je kri v pesti lovil, ki mu je lila iz trebuha in jo metal od sebe. Strašen prizor! Komisija, ki je prišla drugi dan ogledat, je rekla, da še ni imela enacega dogodka. Mož še živi, a jako se dvomi, da bi ozdravel. Koliko odgovornost si je hudobnež naložil na vest! Kaj pa porečejo liberalci k temu, ki nočejo nič slišati o sv. veri, ktera uči: „Ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe; ne ubijaj! ne kradi!“ — ki pridigajo svobodo, a — napačno svobodo! Morebiti je to hudodelstvo sad take svobode!

Hudodelnika še nimajo. Prijeli so drugi dan nekega plašurja, Žirovca, ki se je dolgo klatil po svetu, pred nekimi dnevi pa prišel nazaj. Bil je podoben v vsem morivcu, le hlače in kamižolo je imel drugačno, a dokazal je, da je bil v noči od 3.—4. t. m. v Novakah na Tominskem. Ker se je adjunkt večkrat zagovoril, kakor je slišati, ker je bil drugo opoldne že v Žireh in iz tega, kar je sam govoril, sklepati, moral je biti porazumljen s hudodelnikom. Hudodelnik je moral tudi vedeti, da sta imela lastnika omenjenega mlina denar, in da sosedov ni bilo tisti dan doma, ker so bili na ženitnini. Vjetega plašurja, Žirovca, so odpeljali v Idrijo in poslali v Ljubljano. Gosposka pa naj bi ostrejšje postopala proti plašurjem, sicer popotniki in prebivalci po samotah ne bodo več varni.

Iz Gradca, 5. novembra. Nedavno sem v dunajskih časnikih bral, da tukajšnji vseučilišniki zopet nameravajo napasti in psovati Don Alfonsa. Res je, da tem omikancem ni dosti mar, kako svet sodi o njihovi surovosti, a vendar si ne upajo ponavljati lanskih škandalov, ker dobro vedo, da bi se poslej z njimi več tako mehko in prizanesljivo ne ravnalo kakor doslej. Namesto tega imeli smo pa tukaj druge škanđale. Spomin dopolnitve vseučilišča graškega obhajal se je vsako leto s komersom, ktereга so se dosedaj navadno vdeleževali le nemški dijaki. Letos pa so bili tudi Slovani in Italijani pripravljeni vdeležiti se veselice, in so le zahtevali, da se v odbor, ki je imel skrbeti za izvršitev te slovesnosti, volijo tudi nekteri Slovani in da se v program sprejmó tudi nekatere pesmi slovanske in italijanske. Pa nekteri velikonemški kričachi so se strastno ustavljali temu nasvetu in vsled tega je nastal hud krik in prepir; nekteri celo pravijo, da so se s pestmi. Nemški dijaki menda mislijo, da imajo pravico zatirati svoje slovanske tovarše, kakor se Slovani zatirajo tudi v političnem oziru. A kam bomo prišli, če bote namesto pravice začela vladati samovoljnost in surova sila?

Domače novice.

V Ljubljani, 11. novembra.

(Nič novega.) Zadnjega „Slovenca“ so zopet policaji odnesli. Vzrok zato jim je bil dopis z Dolenjskega in kratek po „Graničarju“ posnet članek o Srbiji. Vdrugič lista nismo tiskali in s tem pravo zadeli, ker se je v prvem odtisu cenzuri nevaren zdel le dopis, opoldne je pa zapazila, da je tudi članek o Srbiji nevaren; in tako bi bili policaji pobrali tudi „popravljen“ odtise ter nam naredili še več škode. Se ve, da se bomo zoper zasego pritožili. Nekoliko odškodovati bralce, damo danes prilogo. Naj povemo še to, da „Politik“ in drugi listi so imeli omenjeni članek od besede do besede, pa niso bili zapečateni.

(XXXV. odborova skupščina slovenske Matice) bo v sredo dne 17. novembra l. 1875. ob 4. uri popoldne. Vrsta razgovorov: 1. Prebere in potrdi se zapisnik 34. odborove skupščine. 2. Poročilo o odborovem delovanju od poslednje skupščine 15. julija t. l. 3. Račun in proračun, ki je odbor predložil 11. občnemu zboru. 4. Določi se dan 11. občnega zbora. 5. Posameznih odbornikov nasveti.

(Iz seje deželnega odbora 29. oktobra.) Od razpisanih 8 deželnih štipendij za učence vino in sadjerejske šole na Slapu jih je deželni odbor naklonil sledečim prošnjikom: Matevžu Premrlu iz Ubelskega, Jožefu Urbančiču iz Trnja na Notranjskem, Juliju Kolbeznu iz Črnomlja, Francu Žgurju iz Podrage, Petru Vr-

tovcu iz Goč in Janezu Kaplerju iz Velikega Trnja pri Krškem. — Dve štipendiji ste še oddati. — Sekundarju na porodišnem oddelku deželne bolnišnice dr. Jož. Drču se je po dogovoru z deželno vlado sekundarska služba za dve leti podaljšala. — Na dopise o povišanju učiteljskih plač v Postojni, Radolici, v Predasljih in v Št. Petru se je sklenilo, deželnemu šolskemu svetu odgovoriti, da se deželni odbor zamore le v tem slučaju za povikšanje izreči, ako je v proračunu normalno-šolskega zaklada potrebna dotacija od deželnega zbora dovoljena, da naj se deželni šolski svet zaradi povikšanja plače kakega učitelja vselej prej obrne na deželni odbor.

(Večerja,) ktero so sinoči nekteri napravili vrlemu našemu Hubmayerju na čast, je bila sicer zelo živahna, a brez vsega političnega pomena, zakaj? O tem nočemo govoriti.

(Zasežene) so bile zopet včerajšne „Novice“ zaradi članka „Položaj Srbije proti ustaji Slovanov na Turškem“. Posnetek iz nekonfisciranih listov „Obzor“, „Vaterl.“ in „Politik“.

(Dimitzeve „Geschichte Krains“) prišel je ravnokar na svitlo III. dela drugi snopič, ki obsega zgodovino nadvojvodov Karola, Ernsta in Maksa (1564—1595). Posamezni oddelki II. poglavja so: 1. Cerkveni red. Superintendenti po odhodu Truberjevem. 2. Pridigarji (protestantovski), dijaki in štipendisti. 3. Protestantovska šola. 4. Tisk slovenskih knjig. 5. Prve tiskovine ljubljanske. 6. Jurij Dalmatin in tisk sv. pisma v Vitembergu. 7. Med katoličani začne vreti. Propad samostanskega reda. Sekta skakalcev. 8. Stanovsko oskrbovanje. 9. Deželni budget. Humanitetne naprave. 10. Pošta, časniki in ceste. 11. Rudarstvo in kmetijstvo. Mesta. Kupčija in obrtnija. Umetnost. 12. Nravna slika meščanstva. Njegov prepir s plemstvom. Gostilnice in razne cene. 13. Brambovski red. Streljišča. Ljubljanska meščanska kompanija. III. poglavje (vlada nadvojvodov Ernsta in Maksa) obsega: 1. Stanovi se branijo prioseči zvestobo. Poslanstvo v Prago. Privoljenja cesarjeva, proti katerim se pa nadvojvoda ustavlja. Prisega po načrtu deželnih stanov. 3. Slab stan meje turške. Bitva pri Vinici. Turki vzamejo Vihč, pa zgube bitvo pri Sisku. Prisega zvestobe nadvojvodu Maksu. IV. poglavje: Protireformacija po mestih in trgih. 1. Prepri pri mestnih volitvah ljubljanskih. Demonstracija na praznik sv. R. Telesa. 2. Evangeljski mestni sodci v Črnomlju, Novem mestu, Metliki, Račjem in Krškem se odpravijo. Protireformacija v Kamniku, Kočevju, Račjem, Idriji, Ipavi in Postojni. 3. Verske pritožbe deželnih stanov.

(Preč. g. prošta Vilfana), ki so v nedeljo imeli zlato mašo, so cesar odlikali z redom železne krone III. vrste.

(Slovensko gledišče.) Tretja predstava bila je v terek, kazala se je vesela igra „Ženska borba“ po vsem izgledno. Gospice Podkrajškove v ženskih zvijačah zurjena prebrisana grofinja, gosp. Schmidta v obleki strežaja skrivajoč se politično preganjani grof, gosp. Kocelja zviti, a ženske bistroumnosti ne še dosegajoči policijski načelnik — kdo bi vedel razsoditi, kateri izmed teh je druge prekosil! Tudi gospica Ledarjeva je mlado, zato prenašlo in nepremišljeno grofico vrlo slikala in gosp. Jeločnik je značaj na dvojno stran pogumnega zaljubljenega Gustava Grignona po vsem razumel ter ga naravno predstavljal. Sploh so vsi igralci posamezno in skupno zaslužili pohvalo, ktera jim je glasno donela med igro in po nji iz vsih prostorov, ki pač niso bili tako polni, kakor bi zaslužila igra in igranje. Vendar je

bilo občinstva pošteno število. Ta predstava nam je dokaz, da ima dramatično društvo krepkih moči; če bo šlo tako naprej, nas čaka letos mnogo prav zabavnih večerov.

Glede poslovenjenja iger bi imeli še nekaj opomniti, na kar so nas napotile želje slovenskega občinstva, in to se tiče osebnih imen. Nemci imajo — dasiravno zdaj ne več tako kakor prej — navado pri prevodih tujih iger obdržati imena oseb, kakor so v izvorniku. Tega se držé tudi nekteri naših prestavljalcev, zakaj? Ali je to igri na korist? Ali ne moti marveč poslušalca to, če lepo slovenščino pretrga na enkrat in nenadoma kako francosko ali angleško lastno ime, kterege nekteri naših igralcev še pravilno izgovoriti ne znajo? Ali ne postane marsikak stavek potem nerazumljiv, kar bi ne bilo, ko bi se tudi lastna imena poslovenila? To velja — se vé, da — le o nezgodovinskih osebah, imena zgodovinskih oseb se tako ne smejo preminjati.

(Saj smo pravili!) Odbor za tako imenovano mestno godbo se je sestavil in sicer nahajamo v njem razen dveh udov same odločne nemškufarje. Da bo tako, to smo mi že prej vedeli in pravili. Ta odbor misli izdati vabilo v nemškem, pa tudi v slovenskem jeziku do vseh Ljubljancev, naj bi pristopili društvu. Toda Slovenci menda ne bodo šli tako brž na trnik, zlasti zdaj ne, ko imamo za svoje groše boljše potov, ko da bi ž njimi podpirali napravo, s katero bi se potem ko nemška požarna straža bahala. Za nas bi taka glasbena kapela tako ne bila, saj so se nemčurji v „turškem listu“ jezili še nad vodjo nemškega gledišča, ker je — čeravno za drag denar — dal le za en večer svojo glediščno godbo dramatičnemu društvu.

(Nemčurški „gasilec“) so jeli napravljati v gostilni pri „Slonu“ večerne shode ali bolje: „knajpe“, pri katerih vse sorte nemčurske in druge neslane burke vganjajo ter se sploh po „knajpovski“ obnašajo. Preteklo soboto so zopet take reči počenjali. Ker so pa jako ubogi na duhu, jim mora dajati še vedno ranjki dr. Costa gradiva za neslane bedarije. Pa taki ljudje zahtevajo od nas, da bi jim mi do godbe pomagali! Saj imajo med seboj kakega lahonskega burkeža ali lahona, ta naj jim poje furlauske in laške poulične, za-nje je že dober.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V goriški nadškofiji. Č. g. Janez Slokar, kaplan na Libušini, gre za vikarja v Loge.

— Škof Štrossmayer podal se je 29. okt. v Italijo, da zimski čas zaradi bolehnosti v gorkejšem podnebju preživi.

— Bogoslovne šole v Gorici so se začele 4. novembra s slovesno sv. mašo ob 8. uri. Bogoslovcev je iz vsih štirih škofij okoli 46, med njimi so 4 zunanji slušatelji. — V Celovski bogoslovnici je pa en prvoletnik, trije drugoletniki, dva tretjeletniki in devet četrtoletnikov.

— Iz Kranja 4. nov. se nam piše: Kranjski zvonovi, ktere je naredil dunajski zvonar g. Hilzer, so danes v Kranj došli. Štirje so, kojih skupna teža znaša okoli 50 centov. Obešali še pa bodo še le prihodnji teden, ker v zvoniku še ni vse pripranjeno. V Kranji bo največji ostal, tako, da bo sedaj pet zvonov. Tudi v Šmartno so danes došli štirje od ravno tistega mojstra vlti zvonovi, katerih največji tehta okoli 41 centov. V Šmartnem se bodo pa koj obesili.

— Iz Trebnja 7. nov. se nam piše, da se je v vasi Velika Ševnica vnela difteritis (vnetje v vartu) in je od 1. novembra do danes umrlo petero otrok, v eni sami hiši štirje. —

— Truplo utopljenca, ki je bilo že več časa v vodi, so na fužinah izvlekli iz Ljubljane. Utopljenec je boje neki Sever, ki je bil zadnji čas pisatelj pri g. Luki Tavčarji. Zdravniška preiskava je pokazala, da se mu ni zgodila nobena sila in da je ali po nesreči, ali pa samovoljno prišel v vodo.

— V Senožečah so 19. oktobra blagoslovili novo šolsko poslopje, ki stane okoli 11000 gold.

— Odbor pevskega društva „Slavec“ v Gorici je imel v četrtek 5. t. m. pod predsedništvom g. prof. Hafnerja napovedano sejo. Nazočih je bilo 14 odbornikov. Določil se je za prvi koncert 30. december t. l., volil poseben odsek 5 udov v ta namen, da potrebno preskrbi, določile so se nekatere točke pevskega programa, med njimi Ipavčev „Kdo je mar“, in A. Lebanova „Slavčeva himna“, izrekla se je zahvala navzočemu odborniku in skladatelju teksta za himno g. S. Gregorčiču, sporočilo denarničarjevo se je vzelo na znanje, volil se je pevovodjevega namestnika (A. Leban) mesto v Carigrad odišlega Goljevščka, ravno tako tudi tajnika in arhivar. Stan društva je jako ugoden. Če tudi je bilo mnogo stroškov pri osnovanju, je vendar lepa svota še v blagajnici, ki se od dne do dne množi, ko pristopaja vedno novi udje. „Glas.“

— Vojašina za Dalmacijo. Za obmejno obsado v Dalmaciji ste odšli dve stotniji polka Este v Šibenik, od tam pa v Knin. Dva batalijona pešcev in 10. lovski batalijon v Kopru so dobili povelje, da naj bodo pripravljeni za odhod v Dalmacijo. („Primorac.“)

— Umrl je v Petervardeinu bivši kapelnik čitalnice ljubljanske gosp. Jurij Schantel, zapustivši nepreskrbljeno rodovino.

— Iz Švice je zanimivo slišati o novi nošni postavi „Kleidergesetz“ za klerikalce, ki je prišla mesca septembra na svitlo. Po tej postavi je vlada duhovnom ukazala javno svetno se nositi misleča, da duhovnikom naredi novo prasko in imajoča klerikalno nošo tudi zunaj cerkvenih opravil za versko resnico ali dogmo, kar pa ni; zato je tudi cerkvena oblast ukazala vladine postave se držati duhovnom, ki se tedaj počenši od 20 sept. svetno nosijo. (Ako pri nas hujskanje zoper duh. ne neha, morda tudi sila nas do tje spravi, v silo pa je ova postava duhovnom le v prid.)

— Strašna nesreča se je 4. t. ob poli dveh jutraj zgodila na Franc-Jožefovi železnici pri Schwarzenau na Českem. Neki hudobnež je izdril železnično šino in ko pridrdra vlak, pade mašina s 13 vozovi vred 15 sežnjev globoko čez nasip. Osem ljudi je bilo mrtvih, mnogo drugih pa hudo poškodovanih. Železnična direkcija je obljubila 500 gld. plače tistemu, ki hudodelnika izve in sodnji naznani. Od druge strani pa se poroča, da so na omenjenem kraju čez dan popravljali železnico in pozabili šino zopet pribiti. Žebli namreč so bili vsak na svojem mestu varno hranjeni; hudobnež, ki bi se mu bilo mudilo, pa ne bi bil imel časa žeblije tako varno hraniti.

— Merkuca je smrti rešila. V nekem pomorskem mestu je bival že osameli gosp. Bedakuš. Nenadoma strašansko zagrleno bulo zbolil in tako leži na smrtni postelji. Ker že več dni ni mogel ničesa vživati, je vse smrti njegove pričakovalo. Tudi zdravnik sam je rekel: „Gospod se bo še danes ločil od

živih. — Kakor tuja nezvesta družina v takih okoliščinah navadno dela, je tudi dotična družina enako delala; kar je le kdo mogel, odnesel je iz hiše. Gospod vse to vidi, toda ni se mogel z nobenim udom ganiti, tudi z jezikom ne. V taki zmešnjavi pride tudi merkuca v hišo ter, kakor druge vidi odnašati razne reči, začne jih posnemati. Brž grabi pri gospodovi glavi visoki tam viseči klobuk, ali skočivši pokrita, se prekucne raz stol na tla tako, da bi se bila kmalo v veliki pinji zgubila. To videti, bruhne gospodu smeh in s smehom vred bulina sokrveca tako močno vun, da je bil v malo dneh popolnoma ozdravel. Potem je pa merkuco in družino po zaslužnju znal čislati. Zato so menda še dandanes tistega gospoda žlahtniki srčni merkuci prijazne skazujejo, misleči: da bode tudi njh iz kake take sile rešila.

— Pobožna zahvala. V zboru nekajih krivovercev v New-Yorku prosil je pridigar za dober namen milodarov in zato je dal sosedu svoj klobuk, da bi va-nj denar nabiral. Klobuk šel je od roke do roke in ko je nazadnje prišel do pridigarja nazaj, bil je čisto prazen. Da bi vsa občina videla vspeh nabiranja, pridigar pokrije klobuk in s pobožnim zdihljajem reče: „Gospod, zahvaljujem se ti, da je ta klobuk, potem ko je šel v tej pobožni občini od roke do roke, srečno zopet prišel v roke tvojega zvestega hlapca“.

— Kdo je bogateji? Francoz in Nemec prepirala sta se o vprašanji, ktera njunih domačih dežel je bogateja? „Francoska je bogateja“, rekel je v svesti zmage Francoz, „plačala je 5 milijard in še čutila ni tega!“ „Kaj to?“ odvrne Nemec, „Nemška je 5 milijard dobila in čutila ni tega!“

— Brez očali. „Oh mati“ djala je mala deklica preiskovaje skrinjo, „očka so v nebesa šli, očali so pozabili.“

Umrli so:

28. okt. Marija Skvarča, postrežnica, 50 l., za pljučnim oslavljenjem.
29. okt. Jožef Hold, penz. fin. višji stražnik, 69 l., za sprideno krvijo; Janez Michl, penz. častnik, 81 l., za mrtudom na možganih.
30. okt. Ana Rus, miz. otrok, 2 1/2 l., za

krčem v grlu; Marija Kocmur, delavčev otrok, 4 1/2 l., za davico; Neža Koprive, gosačevka, 67 l., za prano vodenico.

31. okt. Terezija Turšič, stražnikov otrok, 4 l., za davico; Andrej Čop, delavec, 33 l., za jetiko.

1. nov. Janez Friškovec, pekovski pomočnik 18 l., za trebušno vročino; Ludvik Černy, inženirjev otrok, 13 1/2 l., za jetiko.

2. nov. Franciška Pajk, gosačova žena, 29 l., za pljučnim oslavljenjem; Jera Sedej, delavka, 42 l., za jetiko.

4. nov. Karl Waschnitius, vradnik pri avst. narodni banki, 36 l., za sprideno krvijo; Franc Stopar, žnidarjev otrok, 8 dni, za božjastjo.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšeniće	Rži	Jčmenaa	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa
v Ljubljani	2.50	1.70	1.30	1.00	1.55	1.60	1.30
v Kranji	2.70	1.90	1.40	0.80	1.60	1.50	1.30
v Loki	2.80	1.80	1.35	1.00	1.60	1.50	1.30
v Novomestu	2.80	2.90	1.50	0.90	1.60	1.60	1.80
v Sodražci	3.00	—	—	1.00	1.50	1.70	1.50
v Mariboru	2.40	1.90	1.50	0.90	1.55	1.50	1.55
v Ptuj	2.23	1.70	1.50	0.98	1.50	1.20	1.40
v Celji	2.40	2.00	1.70	1.35	1.25	1.25	1.30
v Celovcu	2.36	1.95	1.15	1.00	1.47	1.52	1.32
v Trstu	2.60	1.95	1.40	1.05	1.80	—	—
v Zagrebu	2.15	—	—	0.90	1.25	—	—
v Varaždinu	2.10	1.60	—	1.00	1.10	1.10	1.20
na Dunaju	2.80	1.85	1.70	1.16	1.60	—	—
v Peštu	2.35	1.56	1.45	1.10	1.25	—	—
v Pragi	2.60	2.15	1.70	1.30	—	—	—
v Gradcu	2.60	2.12	—	1.10	1.50	—	—

Jos. Svoboda,

lekarničar „pri zlatem orlu“,

tik železnega mosta v Ljubljani.

priporoča toliko priljubljena salicilna zdravila, ki so

1. Salicilna voda za izplakovanje ust pri grlobolenji (difteritis). (74—7)
2. Salicilni zobni prah za sušenje zob. Izmed vseh do zdaj znanih prahov najboljši.
3. Salicilna umivalna voda zoper vse kožne izpušaje.
4. Salicilna šupa zoper neprijetno potenje nog.

Prihajajoči in odhajajoči železnični vlaki v Ljubljani.

Južna železnica.

Iz Dunaja poštni vlak ob 3. uri 4 min. popoldne.
„ „ brzovlak „ 6. „ 8 „ zvečer.
„ „ hitri pošt. vl. „ 2. „ 48 „ ponoči.
„ „ zmešani vlak „ 9. „ 17 „ zvečer.
Iz Trsta brzovlak 10. „ 31 „ zjutraj.
„ „ poštni vlak 12. „ 57 „ opoldne.
„ „ hitri poštni vlak 3. „ 43 „ ponoči.
„ „ zmešani vlak 4. „ 45 „ zjutraj.
(Brzovlaki stojé po 4 min., navadni vlaki po 10 min., zmešani po pol ure.)

Rudolfova (gorenjska) železnica.

Odhajajo na dan po 3 vlaki; prvi ob 3. uri 55 min. ponoči.
drugi „ 10. „ 40 „ dopoldne.
tretji „ 7. „ 35 „ popoldne.
Prihajajo pa trije: ob 2. uri 35 min. ponoči od sv. Valentina.
„ 7. „ 45 „ zjutraj „ „ „
„ 6. „ — „ zvečer od Lesec.

Telegrafične denarne cene 10. novembra.

Papirna renta 69.55 — Srebrna renta 73.30 —
1860letno državno posejilo 110.60 — Bankine akcije 928
50 Kreditn. akcije 193. — — London 113.85 — Srebro
105. — — Ces. kr. cekini 5.40 — 20 Napoleon 9.15.

Denarstvene cene 9. novembra.

Državni fond.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.60	69.70	
5% renta v srebru	73.30	73.40	
Srečke (lozi) 1854. l.	101.25	105.75	
„ „ 1860. l. celi.	110.60	110.90	
„ „ 1860. l. petinke	116.25	116.75	
Premijski listi 1864. l.	133.—	133.50	
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%	95.—	95.50	
Krajske, koroske in primorske po 5%	95.—	—	
Ogerske po 5%	81.40	81.90	
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	85.50	
Sedmograške po 5%	79.20	79.50	
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke	929.—	931.—	
Unionske banke	72.25	72.75	
Kreditne akcije	196.—	197.—	
Nižoavstr. eskomptne družbe	130.—	132.—	
Anglo-avstr. banke	92.25	92.50	
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 glđ. a. v.	162.—	162.50	
Tržaške „ 100 „ k. d.	113.25	113.50	
„ „ 50 „ „ „	56.—	56.50	
Budenske „ 40 glđ. a. v.	26.20	26.50	
Salmove „ 40 „ „ „	36.—	36.50	
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	25.—	25.80	
Clary-jeve „ 40 „ „ „	25.75	26.—	
St. Genois „ 40 „ „ „	27.25	27.75	
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23.75	24.25	
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	20.75	21.25	
Srebro in zlato.			
Ces. cekini	5.38	5.38 1/2	
Napoleonsd'or	9.11	9.12	
Srebro	104.75	104.85	

Eksekutivne dražbe.

13. nov. 3. Mat. Kikelj-
evo iz Matene (160 gl.). —
3. Jan. Drežek-ovo iz Slivnice
(146 gl.). — 3. Jože Jare-
evo iz Preske (3114 gl.). —
3. Matija Peternel-ovo iz Žleb
(2469 gl.), vse v Ljubljani.
— 3. Anton Perko-vo (200
gl.) v Laščah. — 3. Jakob
Morušič-ovo iz Vrhnike. (1450
gl.) na Vrhniki. — 3. Gašper
Konobel-jevo iz Šentmihela
(786 gl.). — 3. Jak. Ceč-ovo
iz Vel. Brd (2069 gl.). —
3. Jože Srebotnik-ovo iz Šent-
mihela (1030 gl.), vse v Se-
nožečah. —

15. nov. 3. J. Marchhart-
ovo (47825 gl.) v Ljubljani.
— 2. Petrič-ovo (jun.) iz Ra-
folč (1620 gl.). — 2. Matija
Grošelj-ovo iz Drešen (300
gl.), obe na Brdu.

16. nov. 3. Jože Smrdel-
ovo iz Kalā (1735 gl.) v
Postojni. — 2. Mat. Fernik-
ovo (5871 gl.) v Loki. — 2.
Ant. in Lune Koge-jeve iz
Kleč (175 gl.) v Kočevji. —

17. nov. 3. Andr. Duje-
evo iz Vrema (372 gl.) v
Senožečah. — 3. Jurij Izirc-
evo iz Žiganje vasi (124 gl.)
v Trzinu. —

Pri Dunajski razstavi leta 1873 2 medaliji za
napredek za 8 zvonov s skupno težo 300 centov vlitih
za votivno cerkev na Dunaji in razstavljenih.

Ces. kralj.

dvorna livarna za zvonove in metale

Ignacija Hilzerja & sinov

(8—11)

v Dunajskem Novem mestu

(Ignac Hilzer & Sohn in Wiener-Neustadt.)

se priporoča za naročevanje

zvonov vsake teže in vsakega glasu

ter tudi za vsake

Za prej odločeni glas ali čisto har-
monični akord naročenega zvonovja (več
zvonov) se daje poročstvo. Zvonovom se
pridaja tudi vsa druga oprava, jarmi iz
lesa ali železa po najboljši in najnovejši
šegi narejeni, tako da se veliki in težki
zvonovi prav lahko gonijo, ker teko po
zobeh na novo iznajden način; tudi se
lahko presučejo, kedar koli treba, brez
posebne naprave, tako da zvonovi dalje
trpe immogo lepši pojo.

Naročila se izgotovljajo natančno
in po cen.

Zarad plače so vgodni pogoji.

Kar ta livarna obstoji, 33 let, je vtila 2930 večih zvonov, ki so tehtali 12800 centov.

izdelke iz vlitiga metala.

Tudi se zvonovi tako vredijo, da
se pri zvonjenji vsi lepo vjemajo in
kembli drug za drugim v lepem redu
bijejo. Za tako vredenje je iznašla ta li-
varna novo sistemo, po kateri vsak novo
opravljeni zvon, pa tudi vse zvonove v
zvoniku en sam človek v kakih urah po
zelo priprosti napravi brez vseh stroškov
tako vrediti more, da zvonovi enako
hitreje ali bolj počasi tekó. Ta napra-
va se da posebno vgodno napraviti pri
jarnih iz železa skovanih ki tekó na
okroglih zobeh po lastni c. k. izključe-
ljivo priv. iznajdbi.